

mark og Slesvig. Og der er ingen Tvivl om, at det var en af Hovedgrundene til, at bort lille Folk roligt fandt sig i, at denne Indskrænkning vedblev at bestaa. Den foregaaende Taler har jo allerede mindet om, at i denne Forsatning af 2den Oktober 1855 var den almindelige Valgret for den allerførste Del borttagen, og der var kun en ringe Bevillingsret tilbage i de saakaldte Fællesanliggender. Man trøstede sig imidlertid dermed; thi naar en Forsatning kunde sammenbinde Danmark og Slesvig, saa burde man ikke gjøre Modstand derimod. Jeg skal ikke her komme nærmere ind paa at beskrive, hvorledes denne Forsatning var lige i Færd med at gaa i Stykker, idet den slesvigste Stændersforsamling, der skulde vælge Medlemmer til Rigsraadet, selv opløste sig, saa at man derved blev nødt til enten at lade det af mig omtalte Forbehold træde i Kraft eller skabe en ny Forsatning. Man valgte at stifte en ny Fællesforsatning, nemlig den af 18de November 1863, hvori den almindelige Valgret ingen Betydning havde for Landstingets Bedkommende, og Bevillingsretten saa omtrent var borte. Det var denne Forsatning, som man sagde skulde have det dobbelte Formaal, dels at sammenbinde Slesvig med Danmark, dels at bære hele vor konstitutionelle Udvikling. Det var derfor intet Under, at Demokratiet saae med Misnøie paa denne Forsatning, som for Øvrigt gik meget igjennem, idet den kun blev vedtagen med 40 Stemmer mod 16; der skulde jo $\frac{2}{3}$ Majoritet til at vedtage den. Men naar et saa godt Formaal kunde naaes, som at Danmark kunde sammenbindes med Slesvig, saa kunde man jo finde sig i Meget. Vi vide imidlertid, at Udfaldet blev ikke det, at Slesvig blev bundet derved. Tværtimod blev denne Forsatning vel egentlig den Rnage, det Paastud, af hvilket de to tydfte Stormagter benyttede sig til Overfaldet paa Danmark. Denne Forsatning viste sig altsaa usikkert til at sammenbinde Slesvig med Danmark. Komme vi nu til det Næste, saa se vi, at den viste sig — jeg vil ikke sige: desto mere usikkert til at bære hele vor konstitutionelle Udvikling — thi det kunde der vel være Spørgsmaal om med den Udvikling for Die, som vi nu staa i — men derimod desto mere skiftet til at give den almindelige Valgret et alvorligt Knæk. Jeg skal minde ærede Herrer om, at den Gang, da vi stode foran Fredsslutningen 1864, blev der stillet to Forespørgsler, en i Rigsraadets Folkething og en i dets Landsting, den ene af Dr. la Lehmann, den anden af Bondevennernes Bestyrelse. Dr. la Lehmann spurgte det

daværende Ministerium, Bluhme = David, om, hvorvidt, naar nu de 3 Hertugdømmer ved en sørgelig Fred gik tabte, Ministeriet da ikke vilde erkjende, at Rigsraadet alligevel vedblivende beholdt sin Myndighed paa alle Fællesanliggender. Denne Forespørgsel blev anmeldt i Rigsraadet den 8de August 1864 og blev stillet den 15de August. Bluhme, der den Dag førte Ordet for Ministeriet, sagde med sit sædvanlige redelige Sind, at Ministeriet ikke kunde erkjende, at naar selve det Tilgrundliggende for Rigsraadet, Fællesstaten, var borte, Rigsraadet da kunde have den paastaede Myndighed, med Fællesstaten bortfaldt Fællesanliggenderne. Det var Minister Bluhmes Svar i Landstinget den 15de August. Men nu fik Reaktionen travlt. Der skulde jo, som jeg nævnte før, stilles her i Folkethinget en Forespørgsel af Bondevennernes Bestyrelse med den modsatte Tendens af Forespørgslen i Landstinget. Denne var nemlig nærmest stillet for at faae ssaet fast, at Rigsraadet skulde beholde denne urimelige Myndighed i Fællesanliggenderne, uagtet Grundlaget var faldet bort. I Mellemtiden havde imidlertid Reaktionen brugt sig og havde navnlig, efter Alt, hvad man nu kan skjønne, faaet Fodfæste i Ministeriet; efter den Tid blev det ogsaa væsentlig David, der kom til at føre Ordet. Ministeriet gav da den 29de August en ganske modfat Fortolkning heri Folkethinget, nemlig den, at Rigsraadet vedblev at have Myndighed, indtil det selv gav Afkald derpaa — og det til Trods for Forbeholdet i Forsatningen af 1855 om, at naar Fællesforsatningen ikke kunde opretholdes i Kraft og Virksomhed, skulde Juni-Grundloven træde tilbage i sin gamle Ret og Rigsdagen i sin gamle Myndighed. Det var et saadant Brud paa Tro og Love, som man vistnok længe skal søge Magen til! Dermed begyndte saa Forsatningskampen. Jeg skal heraf blot frembringe de Træk, som have Interesse overfor det nuværende Ministerium, men isøvrigt skal jeg selvfølgelig ikke komme ind paa at skildre Forsatningskampen, saaledes som den blev ført 1864—66. Kun skal jeg minde om, at Forslaget til den ny Forsatning blev forelagt den 21de December 1864. Efter dette skulde der kun være Rigsdag hvert andet Aar, Valgene til Landstinget faldt helt ud af Mentigmands Haand, idet kun de skulde have Valgret, der havde en Indtægt af 4,000 Kr. eller svarede en Skat af 400 Kr. — det var jo uægtelig at tage Munden fuld — og endelig var Bevillingsretten, som en æret foregaaende Taler har skildret det, saa omtrent borte, idet den var blevet lig